DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI
10. Sınıf · Tarih · 3. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Türkistan'dan Türkiye'ye Uzanan Süreçte Meydana Gelen Önemli Askerî Mücadelelerin Türk Tarihinin Seyrine Etkileri

TAR.10.1.1. Türkistan'dan Türkiye'ye uzanan süreçte 1040-1299 yılları arasında meydana gelen önemli askerî mücadelelerin Türk tarihinin seyrine etkilerini karşılaştırabilme

HATIRLAYALIM

- Malazgirt (1071) Anadolu'nun kapılarını açmış, Miryokefalon (1176) ise Anadolu'nun kesin Türk yurdu olduğunu tescillemiştir.
- Katvan (1141) Büyük Selçuklu'yu yıkılışa sürüklemiş; Yassıçemen (1230) Harzemşahları yıkarak Moğol istilasıyla Selçuklu aralığındaki tamponu kaldırmıştır.
- 1243 Kösedağ yenilgisi Türkiye Selçuklu Devleti'ni zayıflatmış ancak Anadolu'da İkinci Beyliklerin ve nihayetinde Osmanlı'nın doğuşuna zemin hazırlamıştır.

1 EŞLEŞTİRME

1040-1299 dönemi dönüm noktası savaşlarını tarihsel sonuçlarıyla eşleştiriniz.

Saltuklular	Mengücekliler	Dânişmendliler	Artuklular & Çaka
urum ve çevresi (Mama	Tercan ve Divriği (U	Tokat (Yağıbasan	Melik (Malabadi) & İzmir (Donar

- ☐ 1. 1040 Dandanakan
- ☐ 2. 1071 Malazgirt
- ☐ 3. 1230 Yassıçemen
- ☐ 4. 1243 Kösedağ

a) Harzemşahların yıkılması ve Moğollarla tamponun kalkması
b) Bizans ordusunun yenilip Anadolu kapılarının Türklere açılması
c) Türkiye Selçuklularının Moğol İlhanlı egemenliğine girmesi
d) Büyük Selçuklu Devleti'nin resmen kurulup yükselişe geçmesi

2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Selçuklu askerî mücadeleleri ve siyasi sonuçlarıyla ilgili ifadeleri değerlendiriniz.

SALTUKLULAR VE ERZURUM MİMARİ MİRASI

Mama Hatun Külliyesi	Erzurum Ulu Cami	Üç Kümbetler
Tercan'da eşsiz kümbet ve kervansaray	Selçuklu Meliki Nasreddin Mehmed yaptı	Anadolu'daki en eski anıt mezar örnekleri

	D	Y
1141 Katvan yenilgisi Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılış sürecini başlatmıştır.	☐	☐
Yassıçemen Savaşı sonucunda Anadolu Selçukluları Eyyubiler ile savaşa girmiştir.	☐	☐
Kösedağ Savaşı'ndan sonra Anadolu'da İkinci Beylikler Dönemi başlamıştır.	☐	☐
Miryokefalon Zaferi sonrasında Bizans ordusu Anadolu'da karşı hücuma geçmiştir.	☐	☐

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

I. Alâeddin Keykubad'ın 1230 Yassıçemen Savaşı'nda Harzemşahları mağlup etmesinin Selçuklular açısından en tehlikeli dolaylı sonucu nedir?

DÂNİŞMENDLİLER VE YAĞIBASAN MEDRESESİ (TOKAT)

Anadolu'nun İlk Kapalı Avlulu Türk Medresesi (1157)

Tıp, astronomi ve İslam ilimlerinde eğitim merkezi olarak hizmet vermiştir.

(A) Moğol istilası ile Selçuklu devleti arasındaki tampon bölgenin yok olması
(B) Bizans ordusunun Konya önlerine kadar ilerleyip şehri kuşatması
(C) Haçlı Seferlerinin yeniden canlanarak Kudüs'ü ele geçirmesi
(D) Anadolu'daki Türk beyliklerinin tamamen dağılarak bağımsız kalması

4 KISA CEVAP

Malazgirt Zaferi (1071) ile Miryokefalon Zaferi (1176) arasındaki tamamlayıcı ilişki nedir?

ÇAKA BEYLİĞİ VE TÜRK DENİZCİLİĞİNİN DOĞUŞU (1081)

İlk Türk Donanması: İzmir (1081)

Ege adalarında Bizans donanmasına karşı zaferler kazanıldı.

5 KISA CEVAP

Kösedağ yenilgisi sonrası Batı Anadolu uç bölgesinde kurulup cihan devletine dönüşen beylik hangisidir?

6 TABLOYU TAMAMLA

Aşağıdaki tabloda Anadolu'daki 1. ve 2. Dönem Türk Beyliklerinin niteliklerini tamamlayınız.

Dönem	Ortaya Çıkaran Askerî Olay	Öne Çıkan Beylikler	Genel Tarihî Rolü
1. Dönem Beylikler	1071 Malazgirt Zaferi		Anadolu'yu fethetti ve Türkleştirdi
2. Dönem Beylikler		Osmanoğulları, Karamanoğulları	Türk siyasi birliğini yeniden kurdu
Denizci Beylikler	Ege ve Akdeniz kıyıları		Türk denizcilik mirasını başlattı
Hükümran Güç	Merkezî Selçuklu çöküşü	İlhanlı vesayeti	

7 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

1040-1299 dönemi Türk tarihinin seyrine ilişkin hükümleri değerlendiriniz.

	D	Y
Haçlı Seferleri Anadolu Türklerinin İslam dünyasını korumasında mihenk taşıdır.	☐	☐
Katvan Savaşı sonrasında Büyük Selçuklu Devleti sınırlarını Çin'e kadar genişletmiştir.	☐	☐
Miryokefalon Zaferi ile Anadolu'da Bizans'ın taarruz gücü tamamen kırılmıştır.	☐	☐
1243 Kösedağ Savaşı sonrası Moğollar Anadolu'dan tamamen çekilmiştir.	☐	☐

8 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarından yararlanarak tarihî kavramları yazınız. Numaralı kutulardan 'BEYLİK' kelimesini bulunuz.

ANAHTAR KAVRAM ŞİFRE ŞERİDİ: B - E - Y - L - İ - K

1	2	3	4	5	6
B	E	Y	L	İ	K

Anadolu'da kurulan Türk siyasi teşekküllerine verilen ad ☐☐☐☐☐☐

Kudüs'ü Haçlılardan geri alan büyük İslam hanedanı ☐☐☐☐☐☐☐☐

1230 yılında Harzemşahların mağlup edildiği savaş alanı ☐☐☐☐☐☐☐☐☐

Anadolu'da 1176 zaferini kazanan Selçuklu hükümdarı unvanı ☐☐☐☐☐

1243'te Selçukluları yenen Doğu Moğol devleti ☐☐☐☐☐☐☐

1141 yılında Selçuklu yıkılışını başlatan savaşın adı ☐☐☐☐☐☐

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

_____

9 SIRALAMA

Türk tarihinin kaderini belirleyen büyük savaşları kronolojik olarak sıraya koyunuz.

ARTUKLULAR VE MALABADİ KÖPRÜSÜ TAŞ KEMERİ (SİLVAN)

Dönemin En Geniş Taş Kemeri (40,86 m)

Artuklu mühendisliğinin ve taş işçiliğinin şaheseridir.

- ☐ 1230 Yassıçemen Savaşı ile Harzemşah Devleti'nin saf dışı kalması
- ☐ 1040 Dandanakan Zaferi ile Büyük Selçuklu Devleti'nin kuruluşu
- ☐ 1243 Kösedağ Savaşı ile Türkiye Selçuklu Devleti'nin Moğollara yenilmesi
- ☐ 1141 Katvan Savaşı'nda Sultan Sencer'in Karahitaylara yenilmesi

10 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

1141 yılında gerçekleşen ve Sultan Sencer'in Karahitaylara mağlup olmasıyla Büyük Selçuklu Devleti'nin dağılma sürecine girdiği savaş hangisidir?

MENGÜCEKLİLER: DİVRİĞİ ULU CAMİİ VE DARÜŞŞİFASI

UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'nde Yer Alan Şaheser (1228)

Ahlatlı ustaların taş üzerine işlediği eşsiz barok kabartmalar ve akıl hastanesi.

(A) Pasinler Savaşı
(B) Katvan Savaşı
(C) Hıttin Savaşı
(D) Kösedağ Savaşı

11 EŞLEŞTİRME

Askerî mücadeleleri savaşılan rakip devletler veya güçlerle eşleştiriniz.

Beylik	Subaşı	Donanma	Kümbet
...la fetih hakkı...	...ın asayişinden ...	...in İzmir'de ku...	...ından esinlenen silindirik ar...

- ☐ 1. 1176 Miryokefalon
- ☐ 2. 1187 Hıttin
- ☐ 3. 1243 Kösedağ
- ☐ 4. 1040 Dandanakan

a) Moğol İlhanlı Devleti ordusu
b) Bizans İmparatorluğu ordusu
c) Gazneli Devleti ordusu
d) Kudüs Haçlı Krallığı ordusu

12 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Yassıçemen Savaşı'nın Türkiye Selçukluları açısından yarattığı jeopolitik riski belirtiniz.

_____

_____